

Привеждане на обикновени дроби към най-малък общ знаменател. Сравняване на дроби

Когато заменим няколко дроби с равни на тях дроби, които имат един и същ знаменател, казваме, че **привеждаме дробите към общ знаменател**.

$$\frac{\frac{3}{4}; \frac{5}{12}; \frac{11}{8}; \frac{1}{6}}{\text{НОК}(4, 12, 8, 6) = 24} \rightarrow \frac{3}{4} = \frac{18}{24}; \frac{5}{12} = \frac{10}{24}; \frac{11}{8} = \frac{33}{24}; \frac{1}{6} = \frac{4}{24}$$

Най-малкият общ знаменател (НОЗ), към който може да се приведат дробите, е НОК на знаменателите.

Ако $\frac{m}{k} < \frac{n}{k}$, то $m < n$ и обратно,

ако $m < n$, то $\frac{m}{k} < \frac{n}{k}$.

Ако $\frac{m}{k} > \frac{n}{k}$, то $m > n$ и обратно,

ако $m > n$, то $\frac{m}{k} > \frac{n}{k}$.

$$\frac{p}{m} < \frac{p}{n} \Leftrightarrow m > n \text{ и}$$

$$\frac{p}{m} > \frac{p}{n} \Leftrightarrow m < n$$

От две дроби с равни знаменатели по-голяма е тази, която има по-голям числител.

От две дроби с равни числители по-голяма е тази, която има по-малък знаменател.

Всяка неправилна дроб е по-голяма от която и да е правилна дроб.

Група А

1. Приведете дробите към най-малък общ знаменател.

а) $\frac{4}{7}; \frac{5}{14}$ и $\frac{2}{21}$

б) $\frac{2}{3}; \frac{3}{8}$ и $\frac{8}{9}$

в) $\frac{5}{2}; \frac{5}{12}$ и $\frac{5}{36}$

г) $\frac{1}{3}; \frac{5}{4}$ и $\frac{7}{15}$.

2. Като използвате дадените варианти за избор, попълнете празните места, за да получите правилото за привеждане на обикновените дроби към най-малък общ знаменател.

1) Съкращаваме всички _____.

2) Намираме _____ на всички знаменатели.

3) Определяме _____ на всяка от дробите, като разделим НОК на съответния знаменател.

4) _____ дробите със съответния допълнителен множител.

Варианти за избор

НОК
съкратими дроби
допълнителния множител
разширяваме

3. Съкратете, ако е възможно, дробите и след това ги приведете към най-малък общ знаменател.

а) $\frac{2}{8}; \frac{12}{16}$ и $\frac{4}{9}$

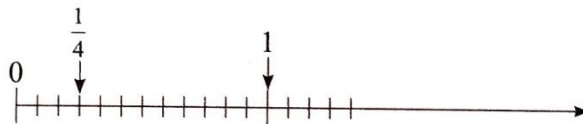
б) $\frac{22}{55}; \frac{6}{45}$ и $\frac{11}{30}$

в) $\frac{6}{21}; 2 = \frac{2}{1}$ и $\frac{3}{42}$

г) $\frac{13}{4}; \frac{39}{12}$ и $\frac{65}{20}$

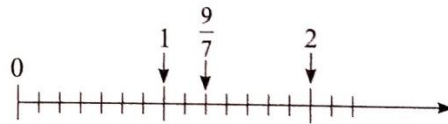
4. Приведете дробите $\frac{1}{4}; \frac{2}{3}; \frac{5}{6}$ и $\frac{3}{3}$ към най-малък общ знаменател и ги изобразете върху числовия лъч.

$\frac{1}{4} = \frac{\square}{\square}; \frac{2}{3} = \frac{\square}{\square}$
 $\frac{5}{6} = \frac{\square}{\square}; \frac{3}{3} = \frac{\square}{\square}$

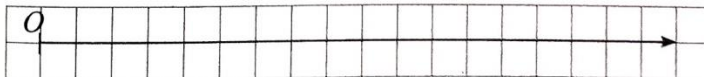

5. Изобразете върху числовия лъч

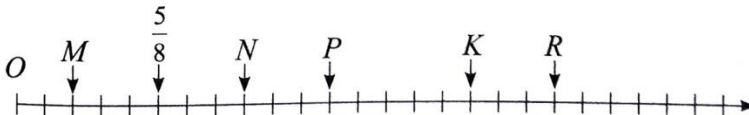
числата $\frac{1}{7}; \frac{16}{28}; \frac{27}{21}; \frac{12}{7}$ и $\frac{30}{14}$.

6. Изобразете върху числовия лъч числата $\frac{2}{15}; \frac{16}{15}; \frac{3}{5}; 1$ и $\frac{33}{45}$ при подходящо избрана единична отсечка.

7. а) Запишете кои числа са изобразени с точките M, N, P, K и R.

б) С кои букви са изобразени естествените числа 1 и 2?

в) С кои букви са изобразени числата, по-големи от 1?

8. Кое от числата $\frac{2}{3}$; $\frac{5}{6}$; $\frac{7}{12}$; $\frac{3}{4}$ и $\frac{3}{2}$ ще се изобрази:
- а) най-наляво върху числов лъч;
 б) най-надясно върху числов лъч?
9. Поставете в $\square$ знак за сравнение (<, > или =).
- а) $\frac{4}{17} \square \frac{7}{17}$ б) $\frac{23}{15} \square \frac{19}{15}$ в) $\frac{5}{8} \square \frac{9}{8}$ г) $\frac{16}{16} \square \frac{9}{16}$
- д) $\frac{4}{7} \square \frac{4}{9}$ е) $\frac{18}{31} \square \frac{18}{29}$ ж) $\frac{81}{40} \square \frac{81}{80}$ з) $\frac{5}{5} \square \frac{55}{55}$
10. Съкратете съкратимите дроби и поставете в $\square$ знак за сравнение (<, > или =).
- а) $\frac{14}{15} \square \frac{28}{30}$ б) $\frac{15}{55} \square \frac{8}{11}$ в) $\frac{8}{14} \square \frac{3}{7}$ г) $\frac{9}{8} \square \frac{77}{56}$
- д) $\frac{3}{7} \square \frac{6}{16}$ е) $\frac{7}{50} \square \frac{21}{30}$ ж) $\frac{33}{24} \square \frac{11}{8}$ з) $\frac{83}{66} \square \frac{166}{78}$
11. Подредете дробите $\frac{5}{19}$; $\frac{3}{19}$; $\frac{11}{19}$; $\frac{21}{19}$; $\frac{39}{19}$; $\frac{9}{19}$; $\frac{19}{19}$ и $\frac{16}{19}$, като започнете от най-малката.
12. Подредете дробите $\frac{101}{100}$; $\frac{101}{21}$; $\frac{101}{99}$; $\frac{101}{102}$; $\frac{101}{1000}$; $\frac{101}{5}$ и $\frac{101}{101}$, като започнете от най-голямата.
13. Една отсечка е дълга $\frac{7}{8}$ dm, а друга – $\frac{8}{9}$ dm. Коя от двете отсечки е по-дълга?
14. На тест по математика Иво получил $\frac{7}{12}$ от възможните точки, Мила – $\frac{5}{6}$ от възможните точки, а Ники – $\frac{7}{9}$ от възможните точки. Кой от тях е получил:
- а) най-много точки;   б) най-малко точки?
15. Запишете всички дроби със знаменател 5, които са по-големи от $\frac{1}{5}$ и по-малки от 1.
16. Запишете всички дроби с числител 5, които са по-големи от $\frac{5}{6}$ и по-малки от 5.

17. В таблицата са дадени твърдения. Отговорете с „Да“, ако посоченото твърдение е вярно, и с „Не“, ако то не е вярно.

№	Твърдение	Да/Не
1.	$\frac{3}{5} \text{ kg} > \frac{6}{15} \text{ kg}$	
2.	$\frac{8}{20} \text{ лв.} > 40 \text{ ст.}$	
3.	$\frac{2}{5} \text{ kg} = 400 \text{ g}$	
4.	$\frac{1}{2} \text{ h} < 30 \text{ min}$	
5.	$\frac{7}{20} \text{ km} = 350 \text{ m}$	

18. Запишете обикновените дроби със знаменател 18, които са:

- а) по-големи от $\frac{13}{18}$ и по-малки от $\frac{17}{18}$;
 б) по-големи от $\frac{1}{6}$ и по-малки от $\frac{7}{18}$;
 в) по-големи от $\frac{1}{9}$ и по-малки от $\frac{1}{3}$;
 г) по-големи от $1\frac{1}{18}$ и по-малки от $\frac{4}{3}$.

19. Коя дроб със знаменател 14 трябва да се запише на мястото на *, за да е вярно $\frac{4}{7} < * < \frac{5}{7}$?

А) $\frac{9}{14}$

Б) $\frac{10}{14}$

В) $\frac{12}{14}$

Г) Няма такава дроб.

20. Към числителя и знаменателя на дробта $\frac{7}{9}$ прибавете числото 9. Сравнете получената и дадената дроб.

21. Към числителя и знаменателя на дробта $\frac{12}{5}$ прибавете числото 7. Сравнете получената и дадената дроб.

22. От числителя и знаменателя на дробта $\frac{22}{35}$ извадете числото 21. Сравнете получената и дадената дроб.

23. Европа заема около $\frac{1}{16}$ част от сушата на Земята, Азия с островите си – около $\frac{1}{3}$, Америка – около $\frac{1}{4}$, Австралия – около $\frac{1}{19}$, Африка – около $\frac{1}{5}$, и Антарктида – около $\frac{1}{10}$. Подредете континентите по големина, като започнете от най-големия.

24. Като използвате всяко от числата, които са в кръгчетата, само по веднъж заместете звездичката, за да получите вярно сравнение.

а) $\frac{*}{12} > 1$

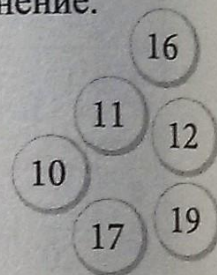
б) $\frac{*}{11} = 1$

в) $\frac{*}{11} < 1$

г) $\frac{17}{*} > 1$

д) $\frac{17}{*} = 1$

е) $\frac{17}{*} < 1$

Група Б

25. Подредете числата $\frac{1}{2}$; 1; $\frac{5}{6}$; $\frac{3}{4}$; 2; $\frac{5}{2}$ и $\frac{7}{3}$ по големина, като започнете от най-малкото.

26. Подредете числата $\frac{2}{3}$; $\frac{4}{7}$; $\frac{6}{5}$; 2; $\frac{12}{5}$; $1\frac{1}{3}$ и $\frac{12}{11}$ по големина, като започнете от най-голямото.

27. Върху числовата ос точките A, B, C, D, E и F са образи съответно на числата $\frac{5}{16}$; $\frac{5}{8}$; $\frac{7}{4}$; 1; $\frac{3}{2}$ и $\frac{1}{4}$. Попълнете.

а) Най-ляво върху числовата ос е образът на точката _____.

б) Най-дясно върху числовата ос е образът на точката _____.

в) Точката _____ е между точките D и C .

28. Кое сравнение за дължините на дадените отсечки е вярно?

А) $\frac{10}{20} \text{ cm} > \frac{1}{2} \text{ cm}$

Б) $\frac{9}{5} \text{ km} < \frac{2000}{5} \text{ m}$

В) $\frac{27}{30} \text{ cm} = 9 \text{ mm}$

Г) $\frac{2}{5} \text{ m} = 20 \text{ cm}$

29. Дадени са дробите $\frac{a}{b} = \frac{2}{5}$ и $\frac{m}{n}$ със знаменател $n = (18 - 14) \cdot 2$ и с числител $m = \text{НОД}(24, 33)$.

- а) Намерете дробта $\frac{m}{n}$.
- б) Приведете двете дроби към най-малък общ знаменател и ги сравнете.
30. Намерете най-малката неправилна дроб със знаменател 5, която е по-голяма от дробта $\frac{2016}{2017}$.
31. Намерете естествено число n , за което са изпълнени неравенствата.
- а) $\frac{3}{11} < \frac{n}{22} < \frac{4}{11}$ б) $\frac{7}{9} < \frac{n}{18} < \frac{8}{9}$
- в) $\frac{3}{5} < \frac{n}{10} < \frac{4}{5}$ г) $\frac{5}{8} < \frac{n}{16} < \frac{3}{4}$
32. Намерете обикновена дроб с числител едноцифрено число, която е по-голяма от $\frac{4}{7}$ и по-малка от $\frac{5}{7}$, ако е със знаменател:
- а) 14;   б) 3;   в) 5.
33. Намерете поне три обикновени дроби, всяка от които е по-голяма от $\frac{5}{11}$ и по-малка от $\frac{6}{11}$.
34. В таблицата са дадени твърдения за дробта $\frac{m}{n}$ (m и n са естествени числа). Отговорете с „Да“, ако посоченото твърдение е вярно, и с „Не“, ако то не е вярно.

№	Твърдение	Да/Не
1.	Ако $m < 2$ и $n > 2$, то $\frac{m}{n} < \frac{1}{2}$.	
2.	Ако $n = 2 \cdot m$, то $\frac{m}{n} = 2$.	
3.	Ако $n < 2$, то $\frac{m}{n} < 1$.	
4.	Ако $n < 2 \cdot m$, то $\frac{m}{n} > \frac{1}{2}$.	
5.	Ако $m > 2$ и $n < 3$, то $\frac{m}{n} > 1$.	

Група В

35. Дадена е дробта $\frac{m}{n}$. Ако числителят m е по-голям от 2 и по-малък от 17, а знаменателят n е по-голям от 5 и по-малък от 20, намерете:
- а) за кои стойности на m и n дробта $\frac{m}{n}$ е най-малка;
- б) за кои стойности на m и n дробта $\frac{m}{n}$ е най-голяма и несъкратима.
36. Изобразете върху числов лъч всички несъкратими дроби със знаменател 3, разположени между числата $\frac{5}{2}$ и 4.
37. Намерете всички дроби $\frac{m}{n}$, които са по-големи от $\frac{7}{9}$ и по-малки от $\frac{8}{9}$ и знаменателят n е едноцифрено число.
38. Намерете дроб $\frac{m}{n}$, която е по-голяма от $\frac{1}{4}$ и по-малка от $\frac{1}{3}$ и знаменателят n е едноцифрено число.
39. Ако n е естествено число, по-голямо от 13, подредете дробите $\frac{13}{n-1}$; $\frac{n}{12}$; $\frac{13}{n}$ по големина, като започнете от най-малката.
40. Дадени са дробите $A = \frac{53}{66}$; $B = \frac{5353}{6666}$; $C = \frac{5352}{6666}$ и $D = \frac{535\ 353}{666\ 665}$. Сравнете дробите:
- а) A и B ;   б) A и C ;   в) A , C и D .
41. а) Към числителя и знаменателя на дробта $\frac{5}{8}$ прибавете едно и също естествено число n и сравнете двете дроби.
- б) Докажете, че ако $\frac{a}{b}$ е правилна дроб и n е естествено число, то $\frac{a}{b} < \frac{a+n}{b+n}$.
- в) Сравнете числата $\frac{2016}{2017}$ и $\frac{2021}{2022}$.
42. Намерете естественото число n така, че да са изпълнени неравенствата $\frac{2}{n} < \frac{n}{n+1} < \frac{n+1}{n+2} < \frac{5}{6}$.

Тест за проверка на знанията

Първи вариант

1. Ани разделила голям квадрат на еднакви малки квадратчета, както е показано на чертежа. В някои от тях тя нарисувала звездички. Каква част от квадрата са квадратчетата, в които Ани е нарисувала звездичките?

☆				☆
			☆	
☆	☆		☆	
☆		☆		☆

- А) $\frac{1}{2}$ Б) $\frac{9}{25}$ В) $\frac{8}{25}$ Г) $\frac{1}{5}$

2. Кое от следните твърдения НЕ е вярно?

А) $\frac{5}{13}$ е правилна дроб.   Б) $\frac{0}{5}$ е неправилна дроб.

В) $\frac{2016}{2017}$ е правилна дроб.   Г) $\frac{10}{9}$ е неправилна дроб.

3. Иво прочел една книга за 12 дни, като всеки ден прочитал по равен брой страници. Каква част от книгата е прочел за 8 дни?

А) $\frac{12}{8}$ Б) $\frac{3}{4}$ В) $\frac{1}{3}$ Г) $\frac{2}{3}$

4. Ако $\frac{7}{8} = \frac{n}{64}$, то n е равно на:

А) 56   Б) 49   В) 8   Г) 7

5. Кое равенство НЕ е вярно?

А) $\frac{5}{7} = \frac{25}{35}$ Б) $\frac{63}{81} = \frac{7}{9}$ В) $\frac{3}{8} = \frac{18}{24}$ Г) $\frac{22}{6} = \frac{11}{3}$

6. Най-малкият общ знаменател (НОЗ) на дробите $\frac{2}{9}$, $\frac{8}{15}$ и $\frac{5}{18}$ е:

А) 27   Б) 40   В) 45   Г) 90

7. Числото $\frac{7}{8}$ е по-малко от:

А) $\frac{1}{8}$ Б) $\frac{19}{24}$ В) $\frac{8}{9}$ Г) $\frac{13}{16}$

8. Кое от числата ще се изобрази най-надясно върху числовия лъч?

А) $\frac{1}{2}$ Б) $\frac{3}{7}$ В) $\frac{5}{7}$ Г) $\frac{23}{11}$

9. Ако приведем дробите $\frac{3}{2}; \frac{4}{9}; \frac{9}{16}; \frac{12}{35}; \frac{24}{35}$ и $\frac{8}{9}$ към дроби с равни числители, то числителят ще е равен на:
 А) 90   Б) 72   В) 36   Г) 24

10. Коя дроб със знаменател 24 трябва да се запише на мястото на *, ако

$$\frac{7}{12} < * < \frac{8}{12} ?$$

А) $\frac{15}{24}$

Б) $\frac{8}{24}$

В) $\frac{7}{24}$

Г) Няма такава дроб.

На задачи 11, 12 и 13 запишете само отговора.

11. Най-малката обикновена дроб със знаменател 9, която е по-голяма от $\frac{2}{3}$, е _____.

12. Открийте кои са пропуснатите числа в таблицата и ги запишете.

$\frac{2}{5}$	$\frac{8}{15}$	$\frac{10}{15}$	$\frac{4}{5}$	$\frac{\square}{\square}$	$\frac{\square}{\square}$	$\frac{18}{15}$

13. Напишете всички дроби с числител 1, които са по-големи от $\frac{1}{12}$ и по-малки от $\frac{1}{7}$: _____.

Запишете решението на задача 14.

14. На контролна работа по математика Асен решил задачите за $\frac{7}{12}$ h, Боби – за $\frac{8}{15}$ h, Васко – за $\frac{35}{60}$ h, и Жоро – за $\frac{3}{5}$ h. Намерете:

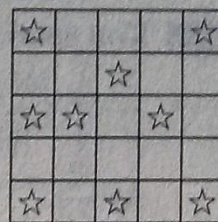
- а) кой от четиримата е решил най-бързо задачите и кой е приключил последен;
 б) с колко минути първият е изпреварил последния;
 в) кои две момчета са приключили едновременно.

Тест за проверка на знанията

Втори вариант

1. Ани разделила голям квадрат на еднакви малки квадратчета, както е показано на чертежа. В някои от тях тя нарисувала звездички. Каква част от квадрата са квадратчетата без звездички?

А) $\frac{1}{2}$

Б) $\frac{9}{25}$

В) $\frac{16}{25}$

Г) $\frac{1}{5}$

2. Кое от следните твърдения НЕ е вярно?

А) $\frac{2016}{2015}$ е неправилна дроб.

Б) $\frac{0}{5}$ е правилна дроб.

В) $\frac{5}{5}$ е правилна дроб.

Г) $\frac{10}{9}$ е неправилна дроб.

3. Мими разделила един шоколад на 12 еднакви блокчета и изяла 3 от тях. Каква част от шоколада е останала?

А) $\frac{12}{9}$

Б) $\frac{1}{4}$

В) $\frac{2}{3}$

Г) $\frac{3}{4}$

4. Ако $\frac{n}{7} = \frac{16}{28}$, то n е равно на:

А) 2

Б) 4

В) 8

Г) 32

5. Кое равенство НЕ е вярно?

А) $\frac{7}{8} = \frac{56}{64}$

Б) $\frac{25}{75} = \frac{1}{3}$

В) $\frac{4}{5} = \frac{12}{20}$

Г) $\frac{64}{10} = \frac{32}{5}$

6. Най-малкият общ знаменател (НОЗ) на дробите $\frac{5}{9}$, $\frac{5}{8}$ и $\frac{25}{36}$ е:

А) 5

Б) 25

В) 36

Г) 72

7. Числото $\frac{4}{5}$ е по-голямо от:

А) $\frac{5}{7}$

Б) $\frac{17}{20}$

В) $\frac{6}{7}$

Г) $\frac{5}{4}$

8. Кое от числата ще се изобрази най-наляво върху числовия лъч?

А) $\frac{1}{2}$

Б) $\frac{1}{3}$

В) $\frac{5}{9}$

Г) $\frac{23}{11}$

9. Ако приведем дробите $\frac{2}{3}$; $\frac{9}{10}$; $\frac{5}{24}$; $\frac{15}{16}$; $\frac{10}{3}$ и $\frac{5}{48}$ към дроби с равни числители, то числителят ще е:
 А) 5   Б) 45   В) 48   Г) 90

10. Коя дроб със знаменател 18 трябва да се запише на мястото на *, ако $\frac{7}{9} < * < \frac{8}{9}$?

А) $\frac{7}{18}$

Б) $\frac{8}{18}$

В) $\frac{15}{18}$

Г) Няма такава дроб.

На задачи 11, 12 и 13 запишете само отговора.

11. Най-голямата правилна дроб със знаменател 9, която е по-малка от $\frac{10}{18}$, е _____.

12. Открийте кои са пропуснатите числа в таблицата и ги запишете.

$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{5}{12}$	$\frac{\square}{\square}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{\square}{\square}$	$\frac{13}{12}$

13. Напишете всички дроби със знаменател 7, които са по-големи от $\frac{2}{7}$ и по-малки от 1: _____.

Запишете решението на задача 14.

14. На състезание по плуване Явор изминал разстоянието за $\frac{17}{60}$ h, Ники – за $\frac{1}{4}$ h, Ицо – за $\frac{2}{15}$ h, и Пенчо – за $\frac{3}{12}$ h. Намерете:
 а) кой от четиримата е спечелил състезанието и кой е бил последен;
 б) с колко минути първият е изпреварил последния;
 в) кои две момчета са приключили едновременно.

Събиране и изваждане на обикновени дроби с равни знаменатели. Смесени числа. Преминаване от смесено число в неправилна дроб и обратно

Събиране на дроби с равни знаменатели

$$\frac{5}{11} + \frac{4}{11} = \frac{5+4}{11} = \frac{9}{11}$$

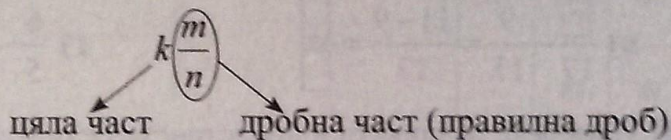
$$\frac{a}{c} + \frac{b}{c} = \frac{a+b}{c}$$

Изваждане на дроби с равни знаменатели

$$\frac{7}{13} - \frac{4}{13} = \frac{7-4}{13} = \frac{3}{13}$$

$$\frac{a}{c} - \frac{b}{c} = \frac{a-b}{c}$$

Смесено число

($3\frac{1}{3}$; $1\frac{10}{11}$; $55\frac{55}{56}$ и др. са смесени числа.)

$7\frac{1}{3} = \frac{7 \cdot 3 + 1}{3} = \frac{22}{3}$ – преминаване от смесено число в неправилна дроб

$\frac{17}{5} = 3\frac{2}{5}$ ($17 : 5 = 3$ и ост. 2) – преминаване от неправилна дроб в смесено число

Група А

1. Попълнете липсващите числа.

а) $\frac{2}{7} + \frac{4}{7} = \frac{\square + \square}{7} = \frac{\square}{\square}$

б) $\frac{\square}{13} + \frac{5}{13} = \frac{7+5}{13} = \frac{\square}{\square}$

в) $\frac{\square}{11} + \frac{5}{11} = \frac{4+\square}{11} = \frac{9}{\square}$

г) $\frac{8}{17} + \frac{\square}{17} = \frac{\square+9}{17} = \frac{17}{17} = \square$

2. Намерете сбора и представете резултата с несъкратима дроб.

а) $\frac{5}{12} + \frac{1}{12}$

б) $\frac{7}{18} + \frac{5}{18}$

в) $\frac{8}{30} + \frac{7}{30}$

г) $\frac{13}{60} + \frac{7}{60}$

$$\text{д) } \frac{13}{100} + \frac{7}{100}$$

$$\text{е) } \frac{13}{19} + \frac{6}{19}$$

$$\text{ж) } \frac{23}{6} + \frac{23}{6}$$

$$\text{з) } \frac{257}{1000} + \frac{253}{1000}$$

$$\text{и) } \frac{70}{121} + \frac{7}{121}$$

$$\text{к) } \frac{5}{123} + \frac{7}{123}$$

$$\text{л) } \frac{59}{510} + \frac{7}{510}$$

$$\text{м) } \frac{13}{208} + \frac{11}{208}$$

3. Сборът $\frac{7}{36} + \frac{11}{36}$ НЕ е:

$$\text{А) } \frac{9}{18}$$

$$\text{Б) } \frac{6}{12}$$

$$\text{В) } \frac{4}{9}$$

$$\text{Г) } \frac{1}{2}$$

4. Попълнете липсващите числа.

$$\text{а) } \frac{13}{37} - \frac{7}{37} = \frac{\square - \square}{37} = \frac{\square}{\square}$$

$$\text{б) } \frac{\square}{7} - \frac{3}{7} = \frac{5 - \square}{7} = \frac{2}{\square}$$

$$\text{в) } \frac{\square}{17} - \frac{9}{17} = \frac{11 - 9}{17} = \frac{\square}{\square}$$

$$\text{г) } \frac{6}{5} - \frac{\square}{5} = \frac{\square - 1}{5} = \frac{5}{5} = \square$$

5. Намерете разликата и представете резултата с несъкратима дроб.

$$\text{а) } \frac{5}{12} - \frac{1}{12}$$

$$\text{б) } \frac{7}{18} - \frac{5}{18}$$

$$\text{в) } \frac{17}{30} - \frac{7}{30}$$

$$\text{г) } \frac{13}{60} - \frac{7}{60}$$

$$\text{д) } \frac{13}{100} - \frac{7}{100}$$

$$\text{е) } \frac{23}{19} - \frac{4}{19}$$

$$\text{ж) } \frac{13}{6} - \frac{13}{6}$$

$$\text{з) } \frac{957}{1000} - \frac{857}{1000}$$

$$\text{и) } \frac{19}{144} - \frac{7}{144}$$

$$\text{к) } \frac{25}{123} - \frac{7}{123}$$

$$\text{л) } \frac{49}{510} - \frac{7}{510}$$

$$\text{м) } \frac{299}{2016} - \frac{11}{2016}$$

6. Разликата $\frac{13}{24} - \frac{5}{24}$ НЕ е:

$$\text{А) } \frac{8}{24}$$

$$\text{Б) } \frac{2}{12}$$

$$\text{В) } \frac{1}{3}$$

$$\text{Г) } \frac{4}{12}$$

7. Пресметнете изразите и представете резултата като несъкратима дроб.

$$\text{а) } \frac{2}{9} + \left(\frac{8}{9} - \frac{7}{9} \right)$$

$$\text{б) } \frac{19}{30} - \left(\frac{1}{30} + \frac{13}{30} \right)$$

$$\text{в) } \left(\frac{29}{100} - \frac{7}{100} \right) - \frac{17}{100}$$

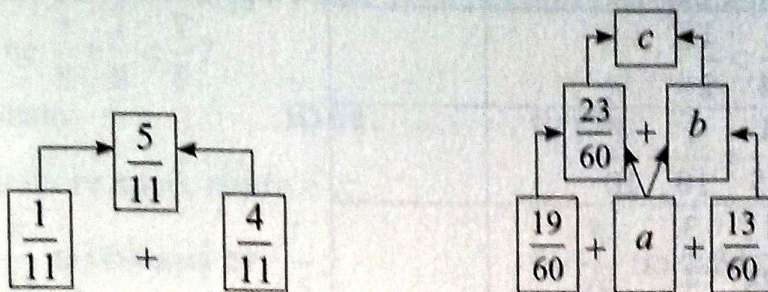
$$\text{г) } \left(\frac{4}{35} + \frac{13}{35} \right) - \left(\frac{8}{35} - \frac{6}{35} \right)$$

$$\text{д) } \left(\frac{22}{15} - \frac{7}{15} \right) - \left(\frac{13}{15} + \frac{2}{15} \right)$$

$$\text{е) } \left(\frac{22}{15} + \frac{7}{15} \right) - \left(\frac{13}{15} + \frac{1}{15} \right)$$

8. Като използвате схемата, намерете обикновените дроби a , b и c . Представете дробта c като несъкратима дроб.

9. За да получите магически квадрат, на мястото на * поставете подходящи правилни дроби.

$\frac{4}{17}$	*	$\frac{8}{17}$
*	$\frac{5}{17}$	*
$\frac{2}{17}$	*	*

10. В $\square$ поставете един от знаците за аритметични действия $+$ или $-$ така, че да е вярно.

а) $\frac{6}{19} \square \frac{2}{19} = \frac{8}{19}$

б) $\frac{1}{2} = \frac{5}{16} \square \frac{3}{16}$

в) $\left(\frac{7}{11} + \frac{3}{11}\right) \square \frac{5}{11} = \frac{5}{11}$

г) $\left(\frac{8}{35} - \frac{3}{35}\right) \square \frac{2}{7} = \frac{3}{7}$

д) $\left(\frac{5}{21} \square \frac{2}{21}\right) + \frac{1}{3} = \frac{2}{3}$

е) $\frac{7}{12} = \frac{5}{12} + \left(\frac{5}{24} \square \frac{1}{24}\right)$

11. Колко ще се получи, ако към разликата на числата $\frac{22}{60}$ и $\frac{21}{60}$ прибавим числото $\frac{59}{60}$?

А) $\frac{43}{60}$

Б) $\frac{51}{30}$

В) 1

Г) $\frac{21}{20}$

12. В таблицата са дадени твърдения. Отговорете с „Да“, ако посоченото твърдение е вярно, и с „Не“, ако то не е вярно.

№	Твърдение	Да/Не
1.	$\frac{8}{15} - \frac{2}{15} = \frac{2}{5}$	

2.	$\frac{5}{11} + \frac{7}{11} > 1$	
3.	$\frac{5}{14} + \frac{2}{14} > \frac{1}{2}$	
4.	$\frac{9}{25} - \frac{4}{25} = \frac{1}{10} + \frac{1}{10}$	
5.	$\frac{17}{24} - \frac{11}{24} > \frac{3}{4}$	
6.	$\frac{100}{101} + 0 = \frac{100}{101} - 0$	

13. На мястото на * поставете цифра, различна от 0, така че да се получи смесено число.

а) $5\frac{*}{2}$

б) $55\frac{*9}{20}$

в) $234\frac{28}{2*}$

г) $7\frac{585}{5*5}$

д) $1\frac{82}{*1}$

14. Запишете със смесено число:

а) 1 kg 200 g

б) 5 m 52 cm

в) 3 h 20 min

г) 10 лв. 99 ст.

15. Представете неправилната дроб като смесено число.

а) $\frac{23}{4}$

б) $\frac{16}{3}$

в) $\frac{137}{10}$

г) $\frac{48}{5}$

д) $\frac{25}{2}$

е) $\frac{44}{9}$

ж) $\frac{45}{4}$

з) $\frac{26}{5}$

16. Превърнете в неправилна дроб смесените числа.

а) $2\frac{1}{3}$

б) $3\frac{2}{3}$

в) $15\frac{2}{5}$

г) $20\frac{3}{4}$

д) $5\frac{3}{5}$

е) $6\frac{4}{5}$

ж) $13\frac{11}{13}$

з) $8\frac{9}{10}$

17. Майката на Жорко разрязала няколко еднакви шоколадови десерта на половинки. Жорко изял 3 парчета, сестра му Симона – 4 парчета, а татко им изял 6 парчета.

а) Запишете с обикновена дроб колко половинки общо са изяли тримата.

б) Колко десерта най-малко е разделила на парчета майката на Жорко?

Група Б

18. Колко на брой цифри може да се поставят на мястото на *, за да е вярно, че $\frac{*}{8} + \frac{1}{8} < \frac{7}{8}$?
- А) една   Б) пет   В) шест   Г) седем
19. Намерете дроб, която е с:
- а) $\frac{8}{25}$ по-голяма от $\frac{7}{25}$;   б) $\frac{5}{36}$ по-малка от $\frac{13}{36}$.
20. Пресметнете как ще се промени сборът на дробите $\frac{7}{15}$ и $\frac{11}{15}$, ако първата дроб се намали с $\frac{2}{15}$, а втората се увеличи с $\frac{1}{15}$.
21. Пресметнете как ще се промени разликата на дробите $\frac{10}{21}$ и $\frac{5}{21}$, ако умаляемото се увеличи с $\frac{1}{21}$, а умалителят се намали с $\frac{2}{21}$.
22. Попълнете липсващите числа.
- а) $\frac{2}{7} + \frac{3}{7} = \frac{\square}{7} - \frac{1}{7}$ б) $\frac{13}{30} + \frac{\square}{30} = \frac{29}{30} - \frac{7}{30}$
- в) $\frac{\square}{23} + \left(\frac{16}{23} - \frac{14}{23}\right) = \frac{5}{23}$ г) $\frac{\square - 4}{31} = \frac{30}{31} - \frac{28}{31}$
- д) $\frac{5}{7} + \frac{\square + 2}{7} = \frac{3}{7} + \frac{8}{7}$ е) $\frac{51}{101} - \frac{29 + \square}{101} = \frac{100}{101} - \frac{100}{101}$
23. Коя от дробите трябва да се постави на мястото на *, за да е вярно, че $\frac{7}{18} < \frac{1}{18} + * < \frac{13}{18}$?
- А) $\frac{5}{18}$ Б) $\frac{14}{18}$ В) $\frac{12}{18}$ Г) $\frac{9}{18}$
24. На мястото на * в записа на числото $22\frac{*}{7}$ поставете най-голямото естествено число така, че да се получи смесено число.
25. Преди тренировка футболистите от училищния отбор правят обиколки на футболното игрище. Тази сутрин те направиха $\frac{13}{4}$ обиколки.
- а) Колко цели обиколки са направили футболистите?
б) Каква част от последната обиколка са направили?

26. За рождения ден на Боряна майка ѝ направила няколко торта. Приятелите на Боряна изяли $\frac{33}{12}$ парчета. Колко най-малко торта е направила майката на Боряна?

27. Запишете емесените числа като обикновени дроби и пресметнете.

а) $1\frac{3}{7} + \frac{4}{7}$

б) $3\frac{2}{5} + 1\frac{3}{5}$

в) $2\frac{11}{13} + 1\frac{5}{13}$

г) $5\frac{1}{3} - 2\frac{2}{3}$

д) $8 - 3\frac{1}{9}$

е) $5\frac{1}{4} - 2$

Група В

28. Пресметнете сбора.

а) $\frac{1}{121} + \frac{2}{121} + \frac{3}{121} + \dots + \frac{9}{121} + \frac{10}{121}$

б) $\frac{5}{455} + \frac{6}{455} + \frac{7}{455} + \dots + \frac{29}{455} + \frac{30}{455}$

в) $\frac{1}{2016} + \frac{2}{2016} + \dots + \frac{19}{2016} + \frac{20}{2016}$

29. Ако $\frac{7 \cdot n + 6}{18} = 2\frac{5}{18}$, намерете n .

Събиране и изваждане на обикновени дроби с различни знаменатели. Намиране на неизвестно събираемо умалител и умаляемо

Събиране и изваждане на дроби с различни знаменатели

- Привеждаме дробите към общ знаменател.
- Събираме (изваждаме) получените дроби с равни знаменатели.

$$\frac{\frac{2}{9} + \frac{1}{2}}{\frac{18}{18}} = \frac{\frac{4}{18} + \frac{9}{18}}{\frac{18}{18}} = \frac{13}{18}$$

$$\frac{\frac{5}{4} - \frac{3}{2}}{\frac{15}{15}} = \frac{\frac{20}{15} - \frac{6}{15}}{\frac{15}{15}} = \frac{14}{15}$$